

La contribució d'Andorra al mercat global: estratègies i reformes per atraure inversió estrangera directa

Lorena JORDANA i CARMONA

En les darreres dècades, el Principat d'Andorra ha experimentat una profunda transformació econòmica i institucional orientada a la modernització del seu model econòmic i a una integració progressiva en el mercat global. Tradicionalment sustentada en el turisme, el comerç i les finances, l'economia andorrana s'ha orientat cap a una diversificació estratègica per garantir la seva sostenibilitat a llarg termini. Aquest article, basat en una recerca doctoral de caràcter empíric, assenyala les reformes més rellevants impulsades pel país per afavorir l'atracció d'inversió estrangera directa (IED). Així mateix, analitza com les empreses valoren els factors de localització vinculats a les reformes i al context econòmic andorrà, i com aquests factors contribueixen al posicionament d'Andorra en l'economia global.

Evolució del context econòmic andorrà

L'evolució econòmica d'Andorra ha estat fortament condicionada per la seva ubicació geoestratègica i per les relacions amb els països veïns. A partir de mitjan segle xx, el creixement turístic va impulsar una transició accelerada d'una economia agrícola cap a una de serveis. L'especialització en el turisme de neu i el comerç va comportar una elevada dependència de l'activitat estacional, que, malgrat la seva rendibilitat, ha evidenciat vulnerabilitats significatives en contextos de crisi global, com la financera del 2008 o la pandèmia de la covid-19.

Davant aquest escenari, les autoritats andorranes han promogut els últims anys un canvi de model, orientat a la diversificació sectorial i a l'obertura econòmica. Aquesta nova orientació estratègica, recollida en diversos plans de desenvolupament i reformes legislatives, ha donat lloc a un model que aposta per la innovació, la competitivitat i la sostenibilitat.

Modernització institucional i adequació normativa

La Constitució de 1993 va establir un marc democràtic i jurídic que ha permès desplegar

polítiques reformistes d'ampli abast. Aquest punt d'inflexió ha estat fonamental per assentar les bases d'una economia homologada i alineada amb els estàndards internacionals.

Entre les reformes destacades hi ha la implantació d'un sistema fiscal modern amb tributs directes com l'impost sobre la renda de les persones físiques (IRPF), l'impost sobre societats (IS) i l'impost general indirecte (IGI). Aquest nou marc ha permès millorar la transparència i la cooperació internacional, alhora que ha establert una base impositiva clara i competitiva.

A més, la signatura de convenis de doble imposició (CDI) i acords d'intercanvi d'informació fiscal (TIEA), així com les reformes en matèria de prevenció del blanqueig de capitals (PBC/FT) han reforçat la reputació d'Andorra com a jurisdicció fiable. Els informes positius de Moneyval i del Global Forum de l'OCDE avalen els avenços assolits. Aquest conjunt de mesures, reforçat per la signatura de l'Acord Monetari el 2012, ha facilitat la plena integració d'Andorra en l'arquitectura financera internacional, tot garantint l'adequació als estàndards normatius.

Política d'atracció d'inversió estrangera directa

L'aprovació de la Llei 10/2012 va suposar un punt d'inflexió en l'obertura econòmica d'Andorra, en permetre la inversió estrangera sense restriccions sectorials ni de participació. Aquesta reforma va ser determinant per reforçar l'atractiu del país com a destinació per a la IED, amb un creixement sostingut tant en el nombre de sol·licituds com en els imports autoritzats.

Tot i que la fiscalitat hi juga un paper rellevant, els inversors valoren sobretot un entorn institucional estable, la seguretat jurídica, la qualitat governamental i l'existència d'acords internacionals que garanteixen la protecció de les inversions. Aquests elements configuren un marc general de confiança que va més enllà dels avantatges fiscals.

Les empreses destaquen també la qualitat de vida, la ubicació geogràfica i el multilingüisme com a elements afegits d'atractiu. No obstant això, expressen inquietuds sobre la connectivitat, la disponibilitat de personal qualificat i la burocràcia. En aquest sentit, els suports institucionals no fiscals es posen de manifest com a àmbits amb potencial de millora. Així, l'estratègia andorrana està ben valorada pels inversors, però cal continuar avançant en àrees específiques per consolidar-ne l'efectivitat.

Diversificació econòmica en sectors d'alt valor afegit

La política de reformes ha incorporat l'objectiu de diversificar l'economia mitjançant el foment de sectors amb alt valor afegit, com les tecnologies de la informació i comunicació, la biotecnologia o els serveis financers. El suport a l'emprenedoria, la creació de clústers i els incentius a projectes innovadors han estat instruments clau en aquest procés.

La implantació de la fibra a tot el territori, la creació d'infraestructures digitals i iniciatives impulsades per Andorra Recerca + Innovació o Andorra Business han situat el país com un entorn favorable per al desenvolupament tecnològic. Aquesta orientació ha permès posicionar Andorra com un *hub* emergent en l'àmbit digital i científic.

Integració progressiva en l'economia global

L'obertura exterior ha estat una resposta estructural als reptes de la globalització. Des de la signatura de l'Acord d'unió duanera amb la UE el 1990, Andorra ha anat consolidant la seva

inserció en l'economia internacional mitjançant acords de tipus fiscal, econòmic i judicial. L'adhesió al Fons Monetari Internacional el 2020 ha estat una fita destacada en aquesta trajectòria.

Un altre pas clau ha estat la conclusió de les negociacions de l'acord d'associació amb la UE. Aquest acord es proposa establir un marc estable amb el mercat interior europeu, afavorint una integració gradual que enforteixi el posicionament internacional d'Andorra, faciliti l'accés a programes i fons comunitaris, i impulsi la diversificació econòmica del país.

Reptes pendents i perspectives de futur

Tot i els progressos, Andorra encara afronta reptes estructurals que poden afectar l'evolució del seu model econòmic i la capacitat de captar IED. En l'àmbit econòmic, preocupen la baixa demanda interna, la manca d'infraestructures eficients —especialment pel que fa a la connectivitat aèria— i la dificultat d'accedir a personal qualificat. El cost elevat de l'habitatge també es percep com un fre per a la mobilitat laboral i l'atracció de talent.

En el pla institucional, es detecta una necessitat d'optimitzar els processos administratius, reforçar la coordinació entre administracions i garantir un marc normatiu estable en els àmbits legal, fiscal i migratori.

Pel que fa als instruments de suport a la IED, s'evidencia una demanda creixent de mesures no estrictament fiscals, com l'acompanyament en la implantació de projectes o serveis especialitzats. En paral·lel, una millor disponibilitat i desagregació de dades sobre la IED podria contribuir a enriquir l'anàlisi i afavorir una orientació més encertada de les polítiques públiques.

Finalment, els inversors assenyalen dues preocupacions emergents: l'impacte de l'Acord amb la UE i el preu de l'habitatge, amb implicacions directes per a la competitivitat empresarial i la cohesió social.

Conclusions

La trajectòria d'Andorra en les darreres dècades reflecteix un procés d'adaptació institucional i econòmica reeixit, basat en la reforma, la diversificació i la internacionalització. L'atracció d'IED ha estat afavorida per un marc normatiu transparent, una seguretat jurídica consolidada i un entorn institucional estable.

Tot i la valoració positiva dels instruments institucionals existents, es fa evident la necessitat de reforçar els suports no fiscals i millorar l'eficiència administrativa per mantenir l'atractiu en un context global cada cop més competitiu.

L'èxit futur dependrà també de la capacitat del país per afrontar reptes estructurals com la sostenibilitat ambiental, la millora de les infraestructures, la disponibilitat de personal qualificat i l'accés a l'habitatge. Per assolir aquests objectius, caldrà desplegar polítiques públiques proactives, eficients i adaptades a les especificitats d'un microestat. Si es mantenen els compromisos reformistes, Andorra podrà consolidar-se com un model d'estat modern, obert, competitiu i sostenible dins del mercat global.

Lorena Jordana i Carmona,
ADE i màster en Management Internacional, doctora i professora de l'UdA